

אמית אורי מעלה אדומים

נשים מנהיגות בהיסטוריה

יחידת קישור בנושא מנהיגות

מה זה מנהיגות בכלל?

- 01 מהי מנהיגות בכלל?
- 02 מה מאפיין מנהיג?
- 03 מה מאפיין מנהיגות נשית?
- 04 אילו מנהיגות אנחנו מכירות?

מבוא

מיהו מנהיג? מהי מנהיגות?

עבודה בזוגות- משימה 1.

לרשותכן 3 דק.

כתבו כמה שיותר תכונות הדרושות למנהיג טוב
בעיניכן.

מבוא

מנהיגות נשית

תסתכלו על הרשימות
שהרכבתן.

אם המשימה הייתה להגדיר
תכונות של "מנהיגה" ולא של
"מנהיג" האם משהו היה
משתנה?

חשיבה
והשוואה

במידה וכן- מדוע לדעתכן?
במידה ולא- מדוע לדעתכן?

האם נצפו
פערים?

©עליזה קרני ראם

Like A Girl

מה זה אומר להיות Like A Girl?

איזה הנחות יסוד יש לנו
על נשים, על מנהיגות
נשית, על תכונות
נשיות? האם אנחנו
בכלל מכירות נשים
מנהיגות באמת?

נשים מנהיגות בהיסטוריה

האם העולם מוכן לאירוע?

לפניכן רשימה של נשים
מנהיגות מתקופות שונות
בהיסטוריה.
סמנו את כל השמות
המוכרים לכן.

התבוננו
בחוברת
במשימה
מס' 2.

סרטון

רואים עולם - מנהיגות נשית | שכאן וו לשעבר רשות השידור

איזה שאלות הסרטון מעלה?
מה דעתך על הצורה בה העולם בוחר לייצג מנהיגות נשית?
האם נחשפת לדברים דומים בעבר?

ובכן, מה היה מעמדן של נשים בעבר?

משפחה וזוגיות
בריאות
ציפיות ודרישות
זכויות בפני החוק
הבעת דעה
פוליטיקה

חינוך
חברה
כלכלה
תרבות
דת
הלכה

כיצד נגרם השינוי?

כיצד עשו זאת?

מי הניע/ה את השינוי?

מה היה דרוש על מנת
שיתרחש שינוי?

«

◀

7/20

▶

»

כל הזכויות החוקיות על הילדים שלנו
נמצאות בידי הגברים.

7:54 / 1:41:48

1x

כיצד נגרם השינוי?

למה זה משנה?

מה היא עשתה?

מי האישה בתמונה?

אמילין פנקהרסט - רקע קצר

אמילין פנקהרסט הייתה פעילה חברתית ומנהיגה בריטית שפעלה למען זכויות נשים, בעיקר זכות לבחור בבחירות. היא נולדה במנצ'סטר, אנגליה, למשפחה שהייתה מעורבת בתנועות חברתיות, דבר שעיצב את השקפת עולמה מגיל צעיר.

בשנת 1889, יחד עם בעלה ריצ'רד, הקימה את "ליגת זכות ההצבעה לנשים" (Women's Franchise League), שפעלה לקידום זכות הבחירה לנשים. אך עיקר פעילותה החל ב-1903, כשהקימה את "האיגוד החברתי והפוליטי של הנשים" (Women's Social and Political Union - WSPU), שהיה ידוע במאבקו התקיף והלוחמני לזכויות נשים. הסיסמה של הארגון, "מעשים, לא מילים" (Deeds, not Words), שיקפה את גישתה האקטיביסטית.

תחת הנהגתה, חברי ה-WSPU נקטו פעולות מחאה נועזות, כמו שביתות רעב, שבירת חלונות, והצתת מבנים. פנקהרסט עצמה נעצרה פעמים רבות, ובמאסריה קיימה שביתות רעב שסיכנו את חייה. אמילין פנקהרסט נעצרה 15 פעמים לפחות במהלך מאבקה למען זכות הבחירה לנשים. היא הייתה ידועה בנכונותה להקריב את חירותה למען מטרותיה, ולעיתים קרובות נעצרה יחד עם נשים נוספות מתנועת ה-WSPU, שעמדה בראשה.

המעצרים התבצעו בעקבות מעשים של מחאה ישירה, כמו שבירת חלונות, הפרעות לפגישות ציבוריות, והובלת הפגנות בלתי חוקיות. פנקהרסט וחברותיה אף קיימו שביתות רעב בזמן שהותן בכלא, דבר שגרם לעיתים לשלטונות הבריטיים להזין אותן בכוח, פרקטיקה מעוררת מחלוקת באותה תקופה.

האם לדעתכן מותר
להשתמש באמצעים חריגים
(כמו פחאה אלימה) כדי
להשיג צדק?

מה נדרש על מנת
לשנות את
העולם?

באילו דרכים אפשר
לחולל את השינוי?

כיצד הייתן משפרות את מערכת החינוך של ימינו?

כתבו 4 דברים שלדעתכן חשוב וראוי
לשנות במערכת החינוך.
כתבו נימוק מדוע דברים אלה יהפכו
את החינוך במדינת ישראל לחינוך
טוב יותר.

הנרייטה סאלד - קידום ציונות ע"י חינוך

קראו על תולדות חייה של הנרייטה סאלד.
איזה שלב לדעתכן היה השלב של העשייה הכי משמעותית
שלה?
מדוע?
אילו ערכים היא ניסתה לקדם בעשייה שלה?

אלו ערכים שווה בעיניכן להילחם עליהם?

ועד כמה
להילחם?
עד איזה גבול?
באיזה מחיר?

האמונה שלי

זכויות אדם

שלום

יושר והגינות

שיוויון זכויות וצדק

כבוד האדם

רעות ואחוזה

אהבה

שתי נשים. שתי תקופות שונות. נאבקות לקבלת שיוויון זכויות.

האם באמת כולם זכאים לאותן זכויות?
מה המשמעות של ערך השיוויון?
האם יכול להיות שיש קבוצות שונות באוכלוסיה שלא
מגיעות להן אותן זכויות?

הארייט טאבמן

ורוזה פארקס

המאבק לשיוויון זכויות

מינטי נולדה בשנת
1822 במדינת
מרילנד למשפחת
עבדים, ילדה
חמישית מתוך
תשעה.

בגיל 6 הופרדה
מהמשפחה
והשכירו אותה
לעבודה אצל
אדונים אחרים.

כנערה צעירה
עזרה לעבד אחר
מאדונו האלים-
וחטפה משקולת
ברזל בראש.

ב1849 נמלטה לחופשי
לכיוון פילדלפיה,
וקיבלה בדרך סיוע
מחברי התנועה לביטול
העבדות. היא שינתה
את שמה להארייט
טאבמן.

לבסוף הגיעה
הארייט לקנדה.
היא חזרה למרלינד
על מנת לסייע
לעבדים אחרים
לצאת לחופשי.

ההשערות היום
טוענות שהארייט
הצליחה להבריח
כ70 עבדים
ממדינות הדרום
באמריקה לחופשי.

A person wearing a red shirt and dark pants is running through a field of tall grass. The background shows a line of trees under a dark, twilight sky. The overall mood is one of urgency or escape.

את צריכה להתרחק מפה
קילומטרים לפני השחר.

ובכן מה אתן הייתן עושות?

כל פעם שהארייט חזרה למרילנד היא
נחשפה לסכנה גדולה שמא תיתפס.
מצד שני, היא הצליחה לעזור לעבדים
רבים להימלט מאדוניהם.

אז מה נכון לעשות בסיטואציה

הזאת?

בין תקופתה של
הארייט טאבמן
לתקופתה של רוזה
פארקס, עברו כ-70
שנה.

מה השתנה בשנים
האלה?
מה לא השתנה?

קראי בדפים על התקופה ההיסטורית לתוכה נולדה רוזה פארקס.

מי הם אנשי
הקו-קלוקס-קלאן?

מה מעמדם בפועל
השחורה בארה"ב
בתקופה זו?

מה משמעות הסיסמא
"נפרדים אך שווים"?

רוזה פארקס נולדה ב-1913 באלבמה למשפחה של חקלאים. כבר בילדותה חוותה את הגזענות והאפליה של חוקי ג'ים קרואו - היא נאלצה ללכת ברגל לבית הספר לילדים שחורים בעוד שהילדים הלבנים נסעו באוטובוס לבית ספרם.

בשנת 1932 נישאה לריימונד פארקס, פעיל בתנועה לזכויות האזרח. היא עבדה כתופרת ובמקביל הצטרפה לארגון NAACP (האגודה הלאומית לקידום צבעונים) כמזכירה. באחד הימים בדצמבר 1955, כשחזרה מעבודתה כתופרת, סירבה לפנות את מקומה באוטובוס לנוסע לבן. כשנשאלה מדוע סירבה, ענתה: "כשהתיישבתי באותו יום באוטובוס, לא חשבתי שאני עומדת לעשות היסטוריה. חשבתי רק שאני עייפה מלוותר."

מעצרה של פארקס הצית את חרם האוטובוסים במונטגומרי, שנמשך 381 ימים. בתקופת החרם, אמרה: "אנשים אומרים שלא ויתרתי על מקומי כי הייתי עייפה, אבל זה לא נכון. לא הייתי עייפה פיזית... הייתי עייפה מלוותר." מנהיג החרם, מרטין לותר קינג הצעיר, אמר בנאומו: "הגברת פארקס היא אחת מהאנשים העדינים ביותר שאני מכיר, אבל היא מייצגת את הכוח של ההתנגדות הבלתי-אלימה."

לאחר החרם, פארקס המשיכה במאבק לזכויות האזרח עד יום מותה ב-2005. היא זכתה לכינוי "אם תנועת זכויות האזרח". בנאום שנשאה בשנות ה-90, אמרה: "אני רוצה שיזכרו אותי כאדם שעמד על זכותו לחיות בכבוד, כאדם שרצה חופש ושוויון לכולם."

סרטון

צפייה בסרטון:

רוזה פארקס-
האישה שלא קמה

איזה שאלות הסרטון מעלה?
מה דעתך על מה שרוזה בחרה לעשות?
כיצד את היית נוהגת לו היית במקומה?

רוזה פארקס

2.7.1995

עברית: רוני חלצר

חלוקה לקבוצות - דילמות מוסריות

עד עכשיו דיברנו על נשים שבחרו
לעמוד באומץ מול סיטואציות
חברתיות/כלכליות/חוקיות שנראו להן
כמצריכות תיקון.

אבל האם רק אל מול סיטואציות
כאלה נצרכת מנהיגות?

מה קורה כאשר נסיבות החיים כופות
על אדם מציאות בלתי הגיונית שהוא
נדרש להתמודד איתה בעל כורחו?

מנהיגות בזמן משבר

משימה
מס' 1

אילו תכונות דרושות למנהיג/ה דווקא בזמני משבר?

השואה: 1939-1945

האם לכל אדם יש
אחריות להתנגד לרשע,
גם כשהדבר מסכן את
חיינו?

מנהיגות נשית
בתקופת השואה-
צביה לובטקין
ונשות
הזונדרקומנדו

רקע היסטורי

- מתי פרצה מלחמת העולם השנייה?
- אילו מדינות נלחמו במלחמת העולם השנייה?
- מיהו אדולף היטלר ובמה הוא האמין?
- כיצד המלחמה השפיעה על היהודים?
- כיצד היהודים הגיבו לצעדים
- שנקטו כנגדם הנאצים?
- מהו "גטו"?
- האם היהודים מרדו כנגדו הנאצים? מתי? היכן?

משימה
מס' 2

קראו בדפים על תולדות חייה
של צביה לובטקין.

מתוך מה שקראת-

באילו ערכים האמינה צביה
לדעתך?

מה מיוחד בעשייה שלה?
האם את יודעת מיהו אדולף
אייכמן שמוזכר בטקסט?

צביה לובטקין

מרד גטו ורשה

מתי התנהל המרד?
בעקבות מה פרץ המרד?
מה היו תוצאות המרד?

מתוך
עדוּתה
של צביה
במשפט
אייכמן

אילו התמודדויות עלולות
להיות לאדם, ואולי באופן
ספציפי למנהיג בתקופת
השואה?

משימה
מס' 3

פרד הזונדרקומנדו באושוויץ

מה הם עשו?

משימה
מס' 4

עליזה קרני ראם

מיהם אנשי
הזונדרקומנדו?

מהו פחנה אושוויץ
בירקנאו?

עליזה קרני ראם ©

מרד נשות הזונדרקומנדו במחנה ההשמדה אושוויץ

אלה גרטנר
(1912-1945), 1941
[USHMM, #08518]

אסתר וייסבלום
(1924-1945), 1937
[USHMM, #00157]

רגינה ספירשטיין
(1911-1945), 1930
[USHMM, #77570A]

רוז'ה רובוטה
(1921-1945), [?]
[איו"ש, 120BO2]

כאן 11- סבוטאז'

דקה 2:20-10:00

מתוך עדותו של יעקב פריימרק:

"בחצר של הקרמטוריום עדיין הכל היה רגוע, ראינו קבוצה של כ-20 אנשי אס.אס אשר צעדו לכיוון הקרמטוריום להחלפת משמרות, כשאר הם התקרבו לחורשה של קרמטוריום 3 החלו יריות. אנשי האס.אס החלו לרוץ, הם רצו להיכנס לבלוק החולים אבל בסופו של דבר הם טיפסו לגג של בלוק 14 שעמד בין הקרמטוריום והמחנה. ראינו איש אס.אס אחד נפל מת מהגג, אנשי האס.אס התרוצצו כמו משוגעים, היריות התגברו ונזרקו בקבוקים אשר התפוצצו. החולים מבלוק 14 רצו החוצה, הכל נראה כמו שדה קרב, אנשי אס.אס רצו מפוחדים. אייזיק ואני שמחנו, דם גרמני נשפך. כעבור כמה דקות שמענו פיצוץ קרמטוריום התפוצץ הלבנים שלך הארובה עפו מעלינו. תגבורות של אנשי אס.אס רצו לכיוון הקרמטוריום הם היו בכובעי פלדה מצוידים במכונות ירייה ורימוני יד. הם כיתרו את המקום אבל פחדו להיכנס לקרמטוריום. רק ירו מבחוץ במכונות הירייה וזרקו רימונים".

פרד הזונדרקומפנדו באושוויץ

משימה
מס' 5

מדוע? כיצד?

מה עשו הנשים שעבדו
במפעל "אוניון"?

במקביל לצביה פעלו דמויות נוספות רבות-

מרדכי אנילביץ'

אנטק (יצחק) צוקרמן

פאוול פרנקל

מארק אדלמן

ועוד רבים.

הסיפורים שלהם בד"כ יותר מוכרים...

יש לכן השערה למה?

מדוע סיפורי הגבורה של נשים בשואה
פחות מוכרים
מהסיפורים על לוחמים גברים?
איך ניתן לשנות זאת?

